

terari.³

DERIV.: Són tots cultismes. *Nunciar* ant. [en el context religiós d'«anunciar l'adveniment (de Crist) en Llull, *Merav.*, cap. 11, *NCl.* i, 117.20; 'anunciar' en *Biblia Rimada*: «Aycest (=Jepte) als filisteus mandà / e per missatges *nuncià* / que de la terra deyen exir» (v. 4057; també 4364); en Pere III, *Ordin.*, 147; usat en data recent per T. Llorente], pres del ll. *nuntiare* 'anunciar'. *Nunciació* ant. [*CostumsTort.*, ed. Oliver, p. 474]; *nunciador*, -*dora* [c. 1460, *Spill*, 11323; FAlegre; un exemple en un text de 1909]; *nunciativa* ant. [1435]; *nunciatura*. *Anunciar* [S. XIV: Reixac, *Questa*, 99; Lacav. 1696; Belv. 1803], pres del ll. *annuntiare* id.; *anunciació* [1393; 1492; Belv. 1803]; *anunciador*, -*dora* [1429, A. Febrer, *Purg.* xxiv.145, ed. *NCl.* iv, 94; Lab. 1839]; *anunciament* [1696, Lacav.]; *anunciata*, com a italianisme fou usat per algun escriptor modern; *anunciatives* 'escrits per anunciar una cosa' [text de S. XVII; 1747].

Denunciar ['anunciar, declarar, notificar' en Llull, *Merav.*: «Aquell rey tremés per tot son regne solemniais missatgers, los quals *denunciaren* a les gents una novella cort que'l rey devia fer a honrament de son fill» (cap. XI, *NCl.* i, 116.12); *Blanq.* II, 192.15; molt freqüent en aquest autor; *CostumsTort.*, ed. Oliver, p. 348; Arnau de Vilanova (*Obres*, *NCl.* i, 169.4; 169.12); Pere Cerimoniós; Eiximenis; StVicentF, *Sermos* I, 27.30; *Tirant* etc.; 'fer conèixer a la justícia' en *CostTort.*, p. 56; Pere Cerimoniós etc.; 'manifestar' en autors moderns], pres del ll. *denuntiare* id.; *denúncia* [Belv. 1803], *denunciació* [*CostTort.*, p. 375; doc. de 1374; 1481]; *denunciable* [Belv. 1803], *denunciador* [1275 (*RLR* iv, 358); *CostTort.*, p. 375; Villena, *Vita* Cbr. III, 166], *denunciant* [1444], *denunciatori* [Lab. 1839]. *Enunciar* [Belv. 1803], del ll. *enuntiare* id., *enunciació*, *enunciat*, *enunciatiu* [Belv.]. *Internunci* [Lab. 1839], *internunciatura*.

Prenunci, *preannunciar*. *Pronunciar* ['anunciar' (ant.), com en el següent passatge: «aquestes prophetes --- qui l'aveniment del fill de Déu *pronunciaren*» (*Cost. Tort.*, ed. Oliver, p. 475); *pronunciar* (el jutge) una sentència, ja en *Usatges* i molt freqüent en *CostTort.*: «en les sentències deu ésser contengut lo nom del Veguer e dels Jutges qui la sentència *pronunciaran*» (p. 34, també en p. 314, 319 etc.); *pronunciar* fou usat, a més, en aquest text i en d'altres intransitivament en construcció absoluta com a 'resoldre un cas legal, donar un judici, reconèixer legalment': «sobre les quals coses los dits Jutges *pronunciaren* segons que's segueyx» (ib., p. 505; també p. 95) i en el *Spill* de JRoig: «del que no vehen / procés de pensa / fan, sens defensa / ni part ohir, / per presumir; / sols *pronuncien* / (ver sentencien!) / que cert no saben» (v. 439);⁴ en *Curial* II, 128.24 'jutjar, decidir': «Axi que la bellesa de aquestes dues --- batallàvan, e no's podian sobrar; solament fonch entre'ls miradors *pronunciat* la alamanya haver lo coll pus lonch, e la ytaliana la boca pus chica». Com a 'articular (un mot, un so)' ja en Llull: «la boca no pot tant *pronunciar* ni continuar la paraula» (*Contempl.*, 283, 11); 1398

Aversó, *Torcim.*: «la qual [expressió] moltes vegades per mal *pronunciar*, hoch e per mal escriure, roman viciada» (II, 43; també en II, 77, i I, 62); «*Pronunciar les lletres*: Pronuncio, appello» (*DTol.*); *pronunciar-se* (un regiment, un general) 'rebellar-se', 'manifestar-se contra algú' (Lab. 1888)], pres del ll. *pronuntiare* id. (veg. també n. 4). *Pronúncia*: en el sentit de 'acció de pronunciar (una sentència, un decret)' figura en un escrit de 1655 d'Eivissa (*AlcM.*); com a 'l'acció d'articular (un so)' el donen Belv. (1805) i Labèrnia (1840), i tots dos com a sinònim de *pronunciació*; *DFa.*, fa la distinció de *pronúncia* definint-lo com a 'manera de pronunciar'⁵ i *pronunciació* 'acció de pronunciar; l'efecte'; JCoromines (*LleuresC.*, p. 31, n. 2) entén *pronúncia* com a 'figura fonètica que rep el mot o frase tal o tal' mentre *pronunciació* com a 'el sistema fonètic d'una llengua, o el propi del parlar d'una localitat o d'una persona'. *Pronunciable*. *Pronunciació* ant. 'acció de pronunciar (una sentència, un decret)' en *CostTort.*, ed. Oliver, p. 306; 'judici, sentència': «los quals àrbitres, ausides les rasons de les dites partz, *pronunciaren* --- que la dita Dolssa, dels ditz 4000 sous, haja tant solament sexanta lliures ---, la qual *pronunciació* dessús dita les dites partz lausaren» (doc. de 1314 de Perpinyà, *RLR* xxx, 260); en el sentit de 'acció de pronunciar un so etc.' en Aversó, *Torcim.* I, p. 29, 41, 241; II, 7, 43, i a més veg. supra. *Pronunciadament*, *pronunciador* [1398 Aversó, *Torcim.* II, p. 43]; *pronunciament* 'acció de pronunciar la sentència' [Lab. 1840] 'acció de rebel·lar-se un general' [Lab. 1888]; *pronunciat* [Lab. 1840].

Renunciar, tr. i intr. [«Nuyla raó no val que si algú *renuncia* (=abandona) a qualche pleyt que aja mogut contra altre, que depuyx se pusca tornar a aquel pleyt ni menar; per ço car *renunciació* és axí com si couinença li auia feta» (*CostTort.*, ed. Oliver, p. 66); «lo bisbe Blanquerma --- *renunciava* al papat» (Llull, *Blanq.*, *NCl.* II, 135.28); «cové que *renunciu* al món» (Llull, *Contempl.*, 296, 19),⁶ «ella *renuncià* a los delits --- d'aquest món» (ib., 296, 21); «io, senyor, reneç e *renunciu* a ell (=lo diable) e totes ses falses pompes» (Oliver, *Excit.*, *NCl.*, 23.14); «lo rei *renuncià* tota la sua senyoria sobre l'ermità ab acte notari» (*Tirant*, cap. 17); «*renunciar al seu dret*: decedere de uso iure» (1575, *ThPu.*, 118); *renunciar a fer una cosa* (en Llull, *Contempl.*, 101, 30; 296, 21); i notem: «Item que si negun masaler *renunciava*, so [É]s a saber, de fer carn ---» (S. XIV, *DAG.*); *renunciar* 'no voler fer' en el *Consolat* cap. 109 (ed. Moliné i Brasés, p. 60b); 'desnonar, desenganyar d'esperances, dar per mort': 1849 «La tristor que el corsecava / mort lenta li congria, / e els metges lo *renunciaren* / veent-li perdre la sang» (MrnAguiló, *Ant. Poët.*, 1975, 89); «hi envian als malalts *renunciats* per apedassar-los» (EmVilanova, *Plorant i Rient*, 164.3f); i en una narració folklorica recollida pel menorquí Camps i Mercadal se'ns diu que la gent d'una masia pensava «*renunciar* (s'era de Ruma)» a causa d'una plaga de formigues: abandonar-la i no batre-hi blat (*Folk. Men.* II, p. 94)] del ll. *renuntiare* 'anunciar', 'renunciar', 'excusar-se de fer'. *Renunci*